Ն. 2824

1894 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 16—17 ԲԱԶԱՐ—ԲԱԶԱՐ ԷՐԹԵՍԻ

1312 ՐԼՊԻԻԼ ԱԽՐ 29

ՕՆՈՒՆՃԸ ՍԵՆԷ

20 ԲԱՐԻ

ՋԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐԳԻՅԷ

20 ԲԱՐԻ

ԳՊՈՆԼ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

	12 ԾՈՒԹ	6 ԾՈՒԹ	3 ԾՈՒԹ
ՍԹԱՄՊՈԼ	140 ղ.	70 ղ.	40 ղ.
ԹԱՇՐԱ	200 »	100 »	

Մէջիտիէ 20 ղրուշան

ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ ՄԻԼԼԻՅԷ ԹԻՒՃԱՐԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷՊԻԼՄԻՅԷ

(صاحب امتياز: جيوه‌لكيان)

ԵԷՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ

جريدهٔ شرقيه

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

1ինսի, 2ինսի վէ 3ինսի սահիպէ	ղ. 5
4ինսիս սահիպէ 11ի 10ը. հա.	» 3

Մէվասիմը նաֆիայա տաիր պէնտէր մէճմանէն գապուլ օլունճադ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ իտտէ օլունմայճադ

Իսարէխանէի Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ նումէրօ 20 ձիվէլէկեան մախզասընտա տբր։ Գեանֆիէի մէվասի հագգընտա կազէթանըն սահիպ վէ մէսուլը ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ միւրաճաաթ օլունա։

ԿԻՒՆԵԼԻՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Բէթէրպուրկ Օսմանլը սէֆարէթխանէսինէն Խարիֆիէ նէզարէթը ճէլիլէսինէ չէքիլէն իքի գրթա Թէլեկրաֆլարա, Ռուսիա իմբէրաթօրընն ամվալը սընհիյէսի հագգընտա Թապիլէրին վէրտիգէրի աֆիական բաբօրթօլար Թագվէղ օլունմըշ տբր.

Լիվաճա 14/26 հոկտ.
սապան սաաթ 11

Իմբէրաթօր հազրէթլէրի՝ կէճէ օլուսուգճա էյի ույուսու. Իշթինասը էյի տիր. ույուշուզգէրգ վէ սընոր նէօվպէհիլէրի կէլմէսի. չիշ պիր ազ արթը.

Լիվաճա 15/27 հոկտ.
սապան սաաթ 11

Իմբէրաթօր հազրէթլէրի պու կէճէ էյիճէ ույուսմըշ տբր. Իշթինա պէրքէմալ տբր. տիւն կէօրիւլէն զաաֆ զաիլ օլմուշ տբր. Անվալը սընհիյէսինտէ պաչգա հիչ պիր Թէպէտիւլ եօգ տբր.

* *

Այէմանիա իմբէրաթօրը Կիյեսմ հազրէթլէրի՝ իյճաղ իթիկի Թագտիրտէ պիրտաէրի իլէ պէրաբէր Բէթէրպուրկա կիթմէք իւզրէ Հոհենցոլլէրն զըրնլըսընդան հէր վագթի հազրը վէ ամատէ սապղանմասընը էմր իթմիշ տիր։

Կէրէք Այէմանիա սէրայը իմբէրաթօրիսի էրքէանը վէ կէրէք Պէրլին էնալիսի բէք զիյատէ մէրագլա Լիվաճասան Զար հազրէթլէրինին ամվալը սընհիյէսինէ տաիր հավատիսէ պէքլէմէքտէ օլաբզլարը կիսի, իմբէրաթօր Կիյեսմ իլէ վալիտէսի Ռուսիա իմբէրաթօրիցասընա ուղուն մէքթուպլար եազմըշլար տբր.

* *

Բում Բաթրիարխանէսի վէքիլէրինտէն վէրիլէն էմր իւզրինէ, տիւն բայրամընը մարասիմ պուլունան պիրճիւմէ Բում քիլիսէլէրինտէ Պատարագան սոնրա, Զար հազրէթլէրինին իատէի սընհէթ ու աֆիյէթ իթմէսի իչիւն տուվարար օգունմըշ տբր։

Կէչէն ճումա կիւնիւ Պէօյիքտէրէտէքի Բում քիլիսէսինտէ գրատթ օլունան տուվատա, գարիյէի մէզքիւրէ Բում մէքթէպի չակիրտան վէ մուալիմինի հազը պուլունմըշլար տբր։

* *

Բուսիա վէլիհատտընը իզտիվաճը հոկտեմբերին 29ընը կիւնիւ վուգու պուլմասը գարարլաշտըրըլմըշ իսէ տէ, տաիր անվալ զուհուրինտէ Թէլէսիրի գապիլ օլաբզը Բէթէրպուրկտան պիտիրիլիյօր։

* *

Իմբէրաթօրիցա՝ եիզիտէքի սընըրլարընը ազրըսընդան միզտարրպ պուլունմագտա տբր։ Մէզքիւր խատթալզ վագթըյա քէնտիսինի խայլեճէ բահաթազ իթմիշ, վէ պիր վազրթան պէրու օ խատթալզդան էսէր կէօրիլմէմիշ իսէ տէ, պու տէֆա Թէքրար ազրըլար մէյտանա չըգմըշ օլուզընդան, հէր կիւն Թէսքին իտիի էճզալար չիրինկա իտիմէսինէ մէզգուրիյէթ հասըլ օլմուշ տբր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Թէֆթիշը ասքէրի գօմիսիօնը ազարընտան օրուպ, եավէրանը հազրէթը Շէհրիյարիտէն պուլունան ատատ. Օսման Ֆեվզի բաչա հազրէթլէրինէ ալթուն, վէ Տախիլիյէ մէքթուպճըսը սատ. Հիւսնի պէյ հազրէթլէրի իլէ Պէյօղլը Պիտայէթ մահքէմէսի միւտտաիի ումումիսի սատ. Միխալաքի էֆ.յէ կիւմիւշ իմթիյազ միտաեալարը ինսան պույրըլմըշ տբր։

—Ասաքիրը Շահանէ թայինաթը իչիւն իգթիզա իտէն եազըն Հայէպ վիլայէթինտէն միպայէտը թէզարրուր իտէրէք, 20000 գբյէ եազըն պէհէր աթիգ գբյէսի 10 ղրշ.ա օրմագ, վէ իսքէնտերուն խակէլէսինէ գատար նագլիյաթ մէսարիֆի տախի թիւճճարա ատտ պուլունմագ իւզրէ միպայէտը վիլայէթը միշարէլէյհայա էմր ու իշար գբլընմըշ տբր։

—Կէչէնտէ ումուրը թէտրիսիյէսինճէ պազը թատտիրաթ իճրա օլունան Տարիւշ Շէֆգագա թալէպէսինին իրմը հեյեթտէ (ասսեզագիտութիւն) քէսպը իսթեսաս իթմէկերի իչիւն մէքթէպը մէզքիւր տարրէսինին միւնասիպ պիր ճիհէթինտէ քիչիւք մրգեաստա պիր բաստատանէ (գիտտարան) ինչասը թասվիպ օլընարագ, եէրինին ինթիխապը վագիֆէսի՝ մէքթէպը մէզքիւր էպնիյէսինին թամիրաթընա նէզարէթի իթմէքտէ պուլունան սէր միյմար Պալեան աթուֆ. Սարգիս պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ էմր ու հեվալէ պույրըլմըշ, վէ միշարէլէյհ եվվէլքի կիւն սուրէթը մախսուսէտէ օրայա ազիմէթլէ իյֆալ վագիֆէյէ պիլիպթիտար, իգթիզա իտէն բաբօրթը թագտիմ իթմէք իւզրէ պուլընմըշ տբր։

—Բարիզտէ պուլունան Օսմանլը Պանգասը միւտիրի Մ. Լա Ֆիւանթ՝ ճումա երթեսի կիւնիւ Ֆրանսա բէյսը ճիւմհուրը Մ. Գազիմիր Բէրիյէնին հուզուրընա գապուլ օլունարագ, միշարէլէյհ իլէ սուրէթը խուսուսիյէտ միւլագաթ էյլէմիշ տբր։

—Բագը վէ չարապ վէ գօնեագյարտա իսբիրթօ տերէճէսինին լիւդումը մուայենէսի պու քերրէ մէրճիինճէ եէնիտէն նազարը տիգգաթա ալընմըշ օլտուղընտան, պու պապատէ պիր նիզամնամէ թանզիմի հազգընտա միւզաքերաթ ճերէյան իթմէքտէ տբր։

—Ախիրէն Թէմպէքի գումբանեասը մէճլիսը իտտիֆինճէ պունտան պէօյէ միւպայէա իտիլեճէք Թէմպէքիլերին «Ազէն Թրատինկ» նամ թիճարէթ եվվելթասընյա թէտարիք օլընմասը գարարլաշտըրըլարագ, պու պապատ միւսատէ իսթիհսալի իչիւն, Մալիյէ նէզարէթինէ միւրաճաաթ իտտիտիկի, վէ քէյֆիյէթին նէզարէթը միշարէլէյհաճա Պապը Ալիտէն իսթիֆսար գըլընտրը իչիտիմիշ տբր։

—Վան վալիսի սատ. Պահրի բաչա հազրէթլէրի պերան տէվը ու թէֆթիշ կավաշ գազասընա ազիմէթ էյլէմիշ տբր։

—Պիթլիս վալիսի սատ. Թահսին բաչա հազրէթլէրինին տէվրէն Սղերդ ճիհէթինէ ազիմէթ իթտիկի պաթէլէկրաֆ պիլտիրիլիյօր։

—Կազէթաբարա վուգու պուլան թէպլիղաթը բէսմիյէյէ նազարէն, մուգատտէմա Տերսաատէթտէ թէէսիս վէ քիչատ օլունտրը հալտէ նասրլաա պիր միւտտէթտէն պերու թաթիլ իտիմիշ օլան Մէքթէպը Թիճարէթը Համիտիյէնին՝ Մէարիֆ նէզարէթի իտարէսինտէ պուլընմագ վէ թալէպէսի 3 սընրքի իւզրինէ շիմտիլիք 40 նէֆէրտէն իպարէթ վէ կիւնտուզի օլմագ իւզրէ եէնիտէն քիչատը խուսուսընա իրատէի Սենիյէի հազրէթը Բատիշահի չերէֆիվէթալիգ պույրըլմըշ տբր։

Մէքթէպը մէզքիւրը բրօկրամլարը Մէարիֆ նէզարէթինճէ պիթթանզիմ մերճիինէ թագտիմ գըլընմըշ տբր։

—Պէկրատ, Բէօմիւրճի վէ Պաղչէքէօյ գարիյէլերի էմլաք վէ տրագիսինին հիւքիմէթը Սենիյէ թարաֆընտան իշթիրասը յա օրատա իսքեան իտնէհալիյի ահիկր միւնասիպ մահալլէտտէ քէօյ թէչքիլի իլէ օրատա նագլի մուամէլէսինին իճրասընա թէչէպպիւս օլընարագ տիւն մէմուրը մախսուսարը միւվաճէհէսինտէ մէզքիւր Պէկրատ վէ Բէօմիւրճի քէօյլերի եհալիսինէ 1 միլեօն ղրուշ թէվզի օլունմըշ տբր։

—Բարա հազրէթլէրինին Տերսաատէթ վէքիլի Մօնսէնիէօր Պոնէթիյէ Աւսթրիա հիւքիմէթի թարաֆընտան «Գուրօն տը Ֆէր» նիշանընը 1ինճի բիթթէսինտէն պիր գըմաար իթա գըլընմըշ տբր։

—Շիրքէթը Խայրիյէճէ 43 նիւմէրօլը վարօր չէքի վէ պէօյիւքիկինտէ իքի վաբօրը տահա Լոնտրատան միպայէասընա գարար վէրիլմիշ տիր։

—Ինկիլիթերանըն Պահրը Սէֆիտ Ֆիլօսընա մէնսուպ օրուպ 164 թայֆա իլէ 6 թօրու համիլ պուլունան Պէրհամ նամ գլուազէօր՝ տիւն սապահ Իզմիր լիմանընա միւրուտ իթմիշ տիր։

—Կէչէն ճումա կիւնիւ Տերսաատէթ միւվասէլէթ իտէն վէ էն պէօյիւքի 13 եաշլարընտա օլան 6 Սբրդ չօճուղը Սբրպա սէֆիրի Մ. Վլատան Եօրկէվիչ վէ սէֆարէթ թէրճէմանը Մ. Թադէոս Թէրխան ըէֆագաթ վէ տերլէթիյէ Մապէյնը Հիւմայունա կէօթիւրիլմիշ, վէ հագգալարընտա իլլիֆաթը Շէհրիյարի երզան վէ չայան պույրուլմըշ տբր։

Մէգքիւր Թալէպէյերտէն Յիւնին տէ Մէքթէպը Միւլքիյէի Շահանէյէ գապուլի մուգաբրէր իսէ տէ, պունլար Թիւրքէյէ հիչ վագըֆ օլմատըգլարընտան, վէ հարպուքի Մէքթէպը Միւլքիյէնին Թահսիլի Թիւրքէճէ լիսան իւզրէ օլտրընտան, չիմտիլիք ճիմէկսինին Մէքթէպը Սուլթանիյէյէ գապուիյէ օրատա Թիւրքճէ էօյրէնտիքէն սոնրա Յիւնին՝ Մէքթէպը Միւլքիյէյէ ալընմասը Թէնսիպ օլընմըշ տբր։

—Պաղը թահգիգաթի իյֆասը զըմընտա էրգրում ըէտիֆ պայը գայմագամը Օսման Էյտիպ պէյ՝ Բասենէր գազասընա ազիմէթ իթմիշ տիր։

—Հալդայը Զրաաթ մէքթէպինտէքի պուխարը մաքինալարտան պիրինի իտարէ իթմէք իւզրէ պուլունան խատէմէտէն սիւճճի Ահմէտ Նամընտա պիրի գազաէն ա-յագլարընը վէ գօլարընը մաքինայա գաբարընրարագ, 2 սաաթ սոնրա միւթէսսիրէն վէֆաթ իթմիշ տիր։

Սապոն կազէթասընընն պէյանընա կէօրէ, իշպու գազաի ֆճճիայա սէպէպիյէթ վէրէն Զաքարեան էֆ. հագգընտա թահգիգաթը լազմէ իճրա օլընմագտա իմիշ։

—Թարապեա սաքինէյէրինտէն 60 եաշլնտա իշկէմպճէի Եաեի կէչէն սապահ «Սըմմար Բալաա» օթէյի էօնինտա տէնիզէ տիւշէրէք զարգ օլմուշ տբր։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

Սախթէ բրօմէսլէր հագգընտա Զաքթիյէ նէզարէթը ճէլիլէսինտէ իճրա օլընան թահգիգաթա եվվելքի կիւն վէ տիւն տախի տէվամ օլընարագ, Սապոնը պէյանընա կէօրէ, վագը օլան իսթինթագատան մուգապիլինտէ բրօմէս իխրաճ օլընմագ իւզրէ Պօրսա գօմիսէրլիկինէ Թէսլիմ գըլընան պօրտրօ նամ թահվիլաթ ճեվելէյերինտէ գայտ օլընան նօմէրօլար խարիճինտէ օլարագ էն չօգ 1600 նօմէրօ իւզրինէ սախթէ բրօմէս թէրթիպ իտիլտիկի անլաշըլմըշ տբր։

Իշպու բրօմէսլէր եիզիլունտէն էհալինէն զարարտտէ օլուուգլարը մէյհուղ պուլընտրընտան, պու պապատ հազիգաթը հալին մէյտանա չըգարըլմասը յա սախթէքարընը ճիրաթ իտնէլէրին ճէզալանարրըլմասը խուսուսընա իրատէի Սենիյէ չէրէֆուտուր պույրըլմըշ տբր։

Մէզքիւր բրօմէսլէրի Թէրթիպ իտուպ բրօմէսլէրէ պօրսա մէօրիւնի վուրան պօրսա խատէմէսինտէն Սթէլիանոս խաիճվապ օլընմագ իւզրէ էֆֆէնտիվապ օլընմագը կկպ, սախթէ բրօմէսլէրին՝ տիւքքեանընան սաթըլարը անլաշըլան պիր սարրաֆ տախի էվվելքի կիւն զապթաճա խարիճվապ օլունմըշ տբր։

Պօրսա գօմիսէրի սատ. Իսմայիլ պէյ հազրէթլէրի տախի էվվելքի կիւն Պապը Զաքթիյէ տավէթ օլունարագ, քէֆիյէթ քէնտիսինէն սորուլմըշ տբր։

ՏԷՐՍԱԱՏԷԹՏԷ ԶԷԼԶԷԼԷ

ՃԷՄԸ ԻԱՆԷ

ՐԷՍՄԻ. — ԹահԹը րիյասէթը մուֆԹԷխամէի հազրէթը Բասիչահտէ վէ Շէհր Էմանէթինտէ միԹէչէքիլ իանէի միւսապիպն գօմիսիօնը ալիսի մարբիէթիյէ Տէրսաատէթտէ հարէքէթը արզան միւսապ օլան միւթաճէին իչիւն տիւնէ գատար հասըլ օլան մէպալիղին մըգտար վէ միւֆրէտաթընը միւպէյյին ճէտվէլ տիր.

	Դրուշ	Բարա
Գօնեա վիլայէթի իանէ գօմիսիօնընտան 5ինճի տէֆա օլարագ վիւրուտ իտէն	8100	
Վան վիլայէթի իանէ գօմիսիօնընտան 1ինճի տէֆա օլարագ վիւրուտ իտէն	10000	
Մանասթըր վիլայէթի իանէ գօմիսիօնընտան իւչինճի տէֆա օլարագ վիւրուտ իտէն	19756	
Տիրկէրեան Սիմօնօֆ վէ չիւրքեասը էֆ.էնտէն	108	
Թիճճարատան Մէհմէտ Գարագաշ վէ Պալճը գարընտաշլար թարաֆընտան	540	
Նիկօլաքի Ֆէրհատ վէ մախտումլարը Միհրէլիա էֆէնտիլէր	108	
Ցովսէփ Մուրատեան էֆ.	108	
Թիճճարատան իզզ. Մէհմէտ Իզզէթ էֆ.	1080	
Պիկա սանճաղը իանէ գօմիսիօնընտան Յիւնէնիւ տէֆա օլարագ վիւրուտ իտէն	2108	
Բագալիսի էֆ. պրաբերէր	108	
Միհոս Անասթաս էֆ.	108	
Ա. Զ. Արսէն վէ չիւրքեասը էֆ.էր	324	
Լէոն Պրոզէնթալ էֆ.	216	
Մըսըրատա մուգիմ Ապտիւլ Հատի Շէքիպ պէյ	1829	20
	——	20
Եէքիւն	44493	
Եվվելճէ իլան օլունան	6,207,680	30
Ճէման եէքիւն	6,252,174	10

* *

ԹԷՎԶԻՒ ԷՆԴ

Զէլզէլէտէն միւսապ օլան միւհթաճինէ՝ պու քերրէ տախի Թէվզի օլընան իանէնին ճէտվէլի տիր.

	Ղրուշ	Բ.
Պրինճի Տարէ		
3 Իսլամ ֆամիլ.	3650	
1 Էրմէնի »	1139	4789
Իքինճի Տարէ		
94 Իսլամ ֆամիլ.	51250	
5 Էրմէնի »	1900	
20 Բում »	7400	60550
Իւչինճի Տարէ		
98 Իսլամ ֆամիլ.	69650	
2 Էրմէնի »	450	
1 Բում »	1800	71900
Եէքիւն		137239
Եվվելճէ Թէվզի օլընան	1,723,920	20
Ճէման եէքիւն	1,861,159	20

* *

ԹԱՂԼԸՐԴԱ ՎԱԼԻՍ

Եվվելքի ճումա երթէսի կիւնիւ Պրուսա վէ Մուտանիատա սաաթ 9ա 5 գալարագ զարպտան չարգա տօղրու խաֆիֆէտ պիր զէլզէլէ վուգու պուլմըշ իսէ տէ, պիր կէօնա սաղաթլըգը մուճիպ օլմամըշ տբր։

Եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ 9½ա էսկիչէհիրտէ տախի զէլզէլէ վուգու պուլարագ պիր սանիյէ գատար տէվամ իթմիշ իսէ տէ, պիր կէօնա սաղաթլըգ օլմատըգը իչարաթը թէլէկրաֆիյէսէնտիր։

Մաթպաամըզա խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, տիւնքի բաղար կիւնիւ Պէյօղլունտան 4 քիշի՝ վէլօսիբէյլերէ բաքիպէն Պէօյիւքտէրէյէ գատար իճրան սէյահաթ իթմիշլէր իսէ տէ, իշլէրինտէն պիրինին՝ պէսպէլի վէլօսիբէտտէն եէրէ եուվարլանմըշ օյմասը հտսէպիյէ եիզիլ էօզիւ վէ այնը եարալը վէ գանլարա միւլէմմա օլտրը՝ Պէօյիւքտէրէտ կէօրիւլմիշտիր։

Ա Զ Գ Ա Ց Ի Ն

Կէչէն ճումա կիւնիւ գաղտ Ռ. Թիմա իթմիշ օլան խառն ժողով գարարլարը պէրլէնէն սէրի տիր.

1.—Մէճլիսը մէզքիւր Սիս կաթողիկոսը Ամեն. Տ. Մկրտիչ Սրբազան հազրէթլէրինին Հալեպտէ աղբը խասթա եաթմագտա օլտրղընը մաէթթէեսսիֆ իսթիխապտր իտէրէք, միւշարէլէյհ Սրբազան կաթողիկոսըն ահվալը սընհիյէսի հագգընտա քէսպը վուգուֆ իթմէք վէ Ֆիւրսիի մէզքիւր իշլերինին նէ հալտէ պուլընտրղընը թահգիգ էյլէմէք, վէ իյֆապը հալէ կէօրէ լազմ կէլէնի Ադգ. կեդր. Վարչութիւնա թէքիլիֆ իթմէք իւզրէ, օլ թարաֆա պէօյիւք պիր բուհանի մէմուր իրսալինի թէնսիպ իթմիշ, վէ պու մէմուրիյէթի Մամիկոնեան Դեր. Տ. Աբրահամ Սրբազանա հեվալէ էյլէմիշ, վէ Հալեպ Առաջնորդարանընտան ատա Սրբազան կաթողիկոսըն ահվալը սընհիյէսի հագգընտա պաթէլէկրաֆ մալիւմաթ թալեպ իթմիշ տիր։

2.—Կտակաց Հոգաբարձութիւն՝ քէնտի մուհասէպէ բաբօրթօսընը խառն ժողովա թագտիմ իթմիշ օլմաղլա, մէճլիսը մէզքիւր՝ զիքր օլընան բաբօրթօյը լիեճիւթթեագիգ Տնտես. խորհուրդա հեվալէ իթմիշ տիր։

3.—Պէյօղլու Պարտուց Բարձման Ճանձնաժողովը՝ Ս. Երրորդութիւն քիլիսէսի ազարաժընտան միճեատէէն ինչա օլընան պինանընն միւսթեճիրիյէ ագա օլընճագ գօնթրաթ միւսվէտտէսինի խառն ժողովա թագտիմ իթմիշ օլմաղլա, իշպու միւսվէտտէ՝ Տնտես. խորհուրդընն էնզարը թէսագիգինէ հեվալէ օլունմըշ տբր։

4.— Խասքէօյ հարիգէտէկեանը իանէ գօմիսիօնը՝ միհթաճինը հարիգէտէկեանընն թէէմինը իսքեանլարը հագգընտա պաղը թէքիֆաթ արզ իթմիշ օլմաղլա, խառն ժողով՝ մեսելէյի սերիան թէտագիգ իլէ պարաբօրթօ պէյանը ըէյ իթմեսի իչիւն թէքիլիֆաթը մէզքիւրէյի Տընտես. խորհուրդընն միւզաքերսինէ հեվալէ էյլէմիշ տիր։

——

Ղամիր թիճճարը միւթէպէրսինտէն Արաբեան Կարապետ էֆ.ենն՝ մութթասրֆ օլարագ չիմէի համիլեթքեարի էսերի օլարագ, չէհրը մէզքիւրտէ միլլի ֆուգարա չօճուգլարընա մախսուս օլմագ իւզրէ քենտի պէտէնինտէն պիր սենայի մէքթէպի թեեսիս վէ քիչատ վէ իտարէ իտէճէկլինի պունտան ագտմ կազէթամրզտա եազմըշ իտիք։

Գու քերրէ շէհրը մէզքիւրտէն ալարղըմըզ խապէրլէրէ կէօրէ, միւէսսէսաթը խայրիյէի մէզքիւրէնին վագը էսաս բէսմի պու քերրէ իճրա օլընարագ, Ղամիր Առաջնորդը Արսլանեան Դեր. Տ. Ներսէս վարդապետ՝ մէզքիւր պինանընն պիրինճի թէմէլ թաչընը վագ իթմիշ, վէ պու միւնասէպէթլէ էտիյէի խայրիյէի Բատիչահիյի եատ ու թէքրար էյլէմիշ տիր։

Մէզքիւր սենայի մէքթէպը միլլիսինտէ չիմտիքի հալտէ մարանկոզլըգ, գունտուրաճըլըգ, տէմիրճիլիք վէ թէրզիլիք սենաաթլարը թաալիմ ու թէտրիս իթտիրիլճէճէք տիր։

——

Նչան բէսիմէրինին կէչէն բէնճշնպեհ կիւնիւ Բաթրիգխանէտէ իճրա օլընտրղընը եազտրղըմըզ Երամեան Գարաքէհեա տէվլ. Աբրահամ բաչա հազրէթլէրինին քէրիմէի միւհթերէմէսի Օր. Աննա Երամեան իլէ միւթէպէր պանքերլերէն Լուսաեան Մկրտիչ էֆ.ենին մախտումը Վահան էֆ.ենին ըէսմը իզտիվաճը պու կիւն սաաթ 7տէ Պէօյիւքտէրէտէ Լուսաեան էֆ.լերին խանէսինտէ իճրա օլընտրգտան սոնրա, եէնի կէլէն կիւվէյի՝ պու ագշամ եաթագը Վակոնլար գումբանեասընն գաթարընա բաքիպէն իճրան սէյահաթ իչիւն էվրօբայա ազիմէթ իտէճէքլէր տիր։

——

Տ. Մինասեան Տ. Վահան վարդապետին ալսիրէն նէյը էյլէտիկի «Աչխարհարար Աւետարան և Մեկնութիւն ըստ վարդապետութեան Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ» նամ քիթապ հագգընտա Բաթրիրգխանէտէն վարիտ օլան Պաշտօնական Ծանուցում տբր։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Կրօնական Ժողովոյ

Ազգային Կեդր. Վարչութեան

Այս օրերս ազգային օրաթերթերու մէջ տեսնուեցաւ Տ. Վահան վարդապետ Տ. Մինասեանի այլատուութեամբ հրատարակել «Աչխարհարար Աւետարան եւ մեկնութիւն ըստ վարդապետութեան Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ.» անունով գիրք մը։

Այս գիրքը Ազգ. Կեդր. Վարչութեան կրօն. Ժողովոյ բովէն ո՛չ անցած եւ ո՛չ ալ քննուած ըլլալուն՝ այժմ ի քննութիւն ենթարկուած է, որ ի միաժամութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցուի։ (Կնէ+)

14 հոկտ. 1894

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Բէթէրպուրկ 28 հոկտ.

Իմբէրաթօրն խասթալզը կիւնտէն կիւնտ էյիէշմսինէ մէպնի, Թապիպ Զաքարինին պէյանընա կէօրէ, ալաֆր. հոկտեմբեր 29ա վէլիհատընն իճրա օլունաճագ տիյիսն բէսմինտէ Զար հազրէթլերի հազը պուլընապիլճէք տիր։

Թապիպ բրոֆ. Կրիւբ, Զարրն այագլարընն չիչինի տէմէք սուրէթիյէ իճրաի ամէլիյաթ էյլէմիշ տիր։ Ամէլիյաթը ճէրահիյէտէն մուվաֆֆաքիյէթ հուսուլէ կէլմիշ տիր։

ԱԼԷՄԱՆԻԱՆԸՆ ԵԷՆԻ ՊԱՇ ՎԷՔԻԼԻ

Պէրլին 28 հոկտ.

Մէնպար բէսմիտէն ալընան մալիսմաթա կէօրէ, Ալզաս-Լօրէն վալիսի բրէնա ար Հօհենլօհէ պու կիւն էօյլենտէն պիր ազ էվվել գոնթ Գարբիվինին եէրինէ Ալէմանիա պայ վէքիլիկի իլէ, Բրուսիա մէճլիսը վիւքելա բիյասէթի մէմուրիյէթինի գապուլ էյլէմիշ տիր։

Ալզաս Լօրէն վալի միւսթէշարը Մ. տր Բէօկէր տախի Բրուսիա տալիսիյէ նէզարէթի մէմուրիյէթինի գապուլ էյլէմիշ տիր։

Մուսմարէյհիմանընն թայինը մէմուրիյէթլերինէ տաիր օլան էմրնամէի իմբէրաթօրինն պու ագշամ սուտուր իտտէճկի միհթէմիլ տիր։

Բրէնս ար Հօհենլօհէ իլէ Մ. տր Բէօլէր, իմբէրաթօր վէ իմբէրաթօրիցա իլէ պիրլիքտէ պու սապան Պէրլինէ կէլմիշլէր։

Սաաթ 6ստա սէրայի ճէտիտէ կիտիպ օրատա ագշամ թաամընը իտիպ կէճէ տախի օրատա գալաճագլար վէ եարընն սապան ճիմլէսի պիրլիքտէ Պէրլինէ կիտճէճլէր տիր։

Գէլկրատ 27 հոկտ.

Նիգօլայէվիչ գապինէթօսընն իսթիֆասը գապուլ իտիմիշ, վէ եէնի հէյէթը վիւքելա պէրվէճը աֆի թէչէքքիլ իթմիշ տիր։

Մ. Նիգոլա Գրիսթիչ՝ բէյսը վիւքելա վէ տախիլիյէ նազրը,

Գէրլին սէֆիրը սապրգը Մ. Գօրսսովիչ՝ խարիճիյէ նազրը,

Բարիզ սէֆիրը սապրգը Մ. Ճօրճէվիչ՝ տալիյէ նազրը,

Էսպագ խարիճիյէ նազրը Մ. Լօզանիչ՝ թիճարէթ նազրը,

Մալիյէ նազրը Մ. Բէթրովիչ իլէ նաֆիա նազրը ժէնէրալ Զարա Գօլօվին վէ հարպկէ նազրը ժէնէրալ Բալլօվիչ մէմուրիյէթլերինտէ եպգա իտիմիշլերտիր։

Գէրլին 27 հոկտ.

Բէյսը վիւքելա վէ տախիլիյէ նազրը գոնթ ա՝Էօլենպուրկին իսթիֆասը գապուլ իտիտիկի՝ բէսմին թէհագուզ էյլէմիշ տիր։

Միւշարէլէյհին իսթիֆասը իմբէրաթօր թարաֆընտան պիր մուամէլէ արիսիւվանթ իլէ գապուլ օլունմուշ տբր։

ՖՐԱՆՍԱ ՎԷ ՄԱՏԱԿԱՍԳԱՐ

Ֆրանսա հիւքիւմէթիւն Լը Միր տը Վիլէրին վասրթասրյա Մատակասգար հիւքիւմէթինէ թէպլիզ իթտիրտիկի իւլթիմաթօմա հիւքիւմէթը մէգքիւրէ թարաֆընտան իթա օլընաճագ ճէվապ հէնուզ մէճուլ պուլընմադյա պէրապէր, Ֆրանսա գապինէթօսը՝ Մատակասգարա պիր ֆրրգի ասքէրիյէ իրսալի իհթիմալինի նազարը արգգաթա արարագ, օլ պապտէ իճապ իտէն թէապիրլերէ իպթիսար իտիլմէքտէ տիր։

Բիվայէթ իտիլիկինէ կէօրէ, հեյէթը ասքերիյէնին գումանտանլըղը՝ գարարկեանը Բուան չէհրինտէ պուլընան իչինճիւ ֆրրգի ասքերիյէնին գումանտանը ժէնէրալ ձիովաթէլլիյէ իհալէ օլընաճագ տրը։

Մումաիլէյհ ժէնէրալ ձիովաթէլլի՝ Թօնքին մուհարէպէսի էսնասընտա մէգքիւր գրթայր իշղալ իտէն օրտունրն պիրինճի լիվասընը իտարէ իթմիշ օյտրղընտան, միւսթէմիլքեաթտա իճրա իտիլեճէք հարէքեաթը ասքերիյէ հագգընտա վուգուֆը մախսուսր վար տրը։

Մումաիլէյհ ժէնէրալն մայէթինտէ պուլընաճագ երքեանը հարգ հէյէթին ու բէիսի դայմագամ Պէլիյէ՝ պունտան եվվէլ տախի Թօնքինտէ ժէնէրալ ձիովաթէլլինին մայէթինտէ պուլընմըշ, վէ խրտամաթը վագբասը՝ մումաիլէյհ ժէնէրալ թարաֆընտան ֆէվգէլատէ թահսինէ մազհար օյմուշ իտի։

Ֆրրգի ասքերիյէ՝ 9 բիյատէ թապուրբրյա 6 պաթարեա թօբտան վէ 3 գէօյիւք սէնայի էֆիրտընտան վէ բիյտարլրդ վէ բօսթա վէ էմտալի խրտէմաթ իչին տախի եարբմ պէօյիւք սիւվարիտէն միւրեքբէպ պուլընճագ տրը։

Ֆրանսա թապիրիյէթինի դապուլ վէ Ֆրանսանրն խրտմէթը ասքերիյէսինէ տուխալ իտէնէրտէն թէշէքքիւլիտէն Լէժիոն Էթրանժէրնամ ֆրրգատան իքի վէ տարը միւսթէմիլիքեաթ էֆիրտընտան 6 թապուբ պալընճագ, վէ ֆրրգի սէֆէրիյէյէ 2 թապուբ պահրիյէ սիյահէնտագ էֆիրտար իլէ Մատակասգար եէրիլիրինտէն թէշքիլի մուգարրէր օյան 4 պէօյիւք տախի թէրֆիզ իտիրլեճէք տիր։

Պալէտէ գիքր իթտիկիմիզ 6 պաթարեա թօբուն 4 պաթարեասը՝ Բոյֆոր վէ Լօրիան շէհիրլերինտէ պուլընան պահրիյէ թօբճու միւրեթթէպաթընտան վէ իքի պաթարեասը տախի գարա թօբճու միւրեթթէպաթընտան տաղ թօբլարը թէշքիրտիլմանտա թէֆրիզ իտիլեճէք տիր։

Ֆրրգի ասքերիյէ իլէ՝ պուլընտրրլաճագ սիվարիլեր իսէ ավճը ասքերլերի վէ սիրահի միւրեթթէպաթընտան օյաճագ տրը։

Ժէնէրալ ձիովաթէլլինին մայէթինէ մէմուր գապրթան միյանընտա իքի միրիլիվա պուլընմասը տախի մուգարրէր տիր։

Պիր թարաֆտան պու գարարլար իթթիֆաք իարտրիկի սրբատա, տիկէր թարաֆտան տախի տէնիզտէն իճրա օյունաճագ թէտապիրլեր հագգընտա պահրիյէ նազրընը բէյի սօրրմրշ տրը։

Պու պապտէ Բարիզ կազէթասրընտա օգունան թաֆսիլատա կէօրէ, Պահրը Հինտիստ (Հնդկաց ծով) պուլընան Ֆրանսա տօնանմասը՝ Մատակասգար մուհարէպէսի էսնասընտա բէք միւհիմ պիր վագիֆէ էյֆասընա մէմուր օյտրղընտան՝ մէգքիւր տօնանմանրն պիր պահրիյէ միրլիվասընրն գումանտասը ալթընա վագը թասավվուր օլընրյօր։

Պու տօնանմա Մատակասգար սահիլինի ապլօգա ալթընա ալաճագը ճիհէթլէ, ամվճուտը՝ պու վագիֆէյի հիւսնի իյֆա իտէպիլեճէք սուբէթտէ արթրրալաճագ տրը։

Ապլօգա գարարը՝ Մատակասգար հիւքիւմէթինին ճէվապը ըէտտի Ֆրանսա տէվլէթինէ վասրլ օյմասընը միւթէագրզ Ֆրանսա խարիճիյէ նազրը Մ. Հանօթօ թարաֆընտան պիլմիւրլէ եճնէպի տէվլէթլերէ պիտիրրլեճէք տիր։

ՏՕԲԹՕՐ ՍԵՂԲՈՍԵԱՆ

Իգամիկեանրը Պէյօղլունտա Սաղ ազգընտա 13 նօսէրօր խանէյէ նազ իթմիշ տիր։

Մանսրը մէգքիւրտէ ասլը կիւնլերի ֆուգարալարը ամճանէն թէասիվի իթմէքտէ տիր։ 4—2

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԱՐԻՃԻՑԷ ՎԷ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

Բարիզտէն թէէմինէն իչար օլընտրղընա կէօրէ, Զին տէվլէթի՝ ազատը միւսալէհա իտիրմէսինի թայէպ իթմիշ տիր։ Շէհրը մէգքիւրտէն Վիէննատաքի Գոլէոբոդոն Բուլէրիէ կազէթասրնա հազրլորղընա նազարէն, բրէնս Քիւնկ՝ ումուրը տէվլէթ պաշընա տավէթ օլընմիշ, վէ մէմլէքէթին էսպապը միւտաֆէա վէ մուհաֆազարը իսթիհզար իթմէկէ մէմուր իտիմիշ օյմաղյա, Զին վիւքէյասընտան Լի-Հունկ-Զանկ իլէ միւթթէֆիք իւլ ըէյ օլարագ, ճաբօնիա կիպի մունթազամ վէ մուզաֆիքէր պիր միւչման գարշրընտա հէման հեր շէյ թէնսիգ ու թանզիմ օլընմայա մուհթաճ օլաբղընը թէէյիտ իթմիշ տիր։

Պինաէն ալէյհ բրէնս Քիւնկ՝ ազատը միւսալէհա իթմէք՝ քէնարի մէմլէքէթինին մէնաֆիի ազիմէսինտէն իտուկինէ թէմամը յա գանի օյմուշ տրը։ Միւչարէյէյհ բրէնս Զանկ-Լի-Եամէն թարաֆընտան հէնուզ մուխալիֆէթը չէտիտէյ թէասիւի իթմէքտէ իսէ տէ, միւսալէհանրն ազատը խուսուսընտա իսրար էյլէմէքտէ օյուշ, միչարէյէյհին էֆ. քեար ու իտտասարը տա թէրվիճ օյունաճաղը գանն օյնրյօր։

Զին թարաֆընտան թէքլիֆ օյնան չարթյար՝ տիվէլը մուազզամա թարաֆընտան մութթահրտէն ճաբօնիայա թավսիյէ իտիրմէք իւզրէ ինկիլթերրա վասրթասրյա տիւվելը միչարէյէյհիմէ թէպլիզ օլընմը, վէ ինկիլթերրա՝ չէրթիթ մէգքիւրէյի ճաբօնլըլարա թէքլիֆ էյլէմիշ տիր։

Տիւվելը մուազզամատան էքսէրիսի՝ պու պապտէ Լօնտրա գապինէթօսրյա միւթթէֆիգիւլ էֆքեար օյուշ, լաքին մատտէ պիր միւտախէլէի տիրլամաթիգրյէ վէ տասթանէտէ իպարէթ պուլընտրղը՝ թարիֆ ու պէյանտէն միւսթաղնի պուլընմադտա տրը։

——

Բարիզտէն ալաֆր. հոկտ. 26 թարիխիյէ քէչիտէ օյունան պիր թէլէկրաֆտա, Ֆրանսա Մէճլիսը մէպուսանրնտա՝ գուրու եէմիյլերտէն ախզ օյունան րուսումը արթրրլմասը իչիւն միւգաքերաթ ճէրէյան իթտիկի պիտիրիլիյօր։

Զրրաաթ նազրը Մ. Վիժէր՝ գուրու իւգիւմլերտէն 100ատ 25 նիսպէթինտէ րուսում ախզ օյունմասընը հիւքիւմէթ նամընա թաէպ իթմիշ, վէ 190 ըէյէ գարշը 309 ըէյ իլէ գուրու իւգիւմլերտէն 25 վէ ինճիրտէն 40 ֆրգ. ըէսմ ախզ օյունմասը գարարկիր օյմուշ տրը։

——

Թուզ ահանամէսինէ տաիր պիր վագըթտան պէյու Բումանիա վէ Սըրպիա հիւքիւմէթլերի պէյնինտէ իխթիլաֆ զուհուր իթմիշ իտի իսէ տէ, քէյֆիյէթ պու քերրէ հեր իքի հիւքիւմէթին միւնասէպաթը տիրլօմաթիգրյէսինին գաթ օլընմասը յա խիժմէթդիր օյմուշ տրը։ Բումանիա հիւքիւմէթի՝ Պէկրատտա պուլունան սէֆիրինի՝ մէմուրլյէթինի թերքլե օրտան միւֆարէգաթ էյլէմէսինի էմր իթմիշ տիր։

——

Զինտէ պուլընան պագը Գաթօլիք միսիոնէրլերինին գաթլ, վէ քէնտիլերինէ մախսուս տաիրէլերին հէտմ իտիլտիկի՝ պու քերրէ Զինտէն վատիկանա իչար օլընմասը իւզերինէ, հայաթարը թէհլիքէտէ պուլունան Գաթօլիք միսիոնէրլերինին թէէմինը ահվալը զամանտա Վատիկանտա էվլօբա տէվլէթլերինէ խիթապէն պիր մուխթիրէ գաբէմէ ալընարղընը Լօնտրատաքի Տէյլի Գրաֆիք կազէթասը եազրյօր։

——

Ալգաս-Լօրէն վալիսի բրէնս տը Հօհէնլօհէ ալտիր. հոկտ. 27ատ Պէրլինէ միվասէլէթ իթմիշ, վէ պիզզամ իտբէլաթօր հազրէթլերի թարաֆընտան զայէթ թէվէճճիւհ քեաբանէ օյարագ գապուլ օլընմը տրը։

Ալգաս-Լօրէն էյալէթի միսթէ. շարը Մ. տը Գօէլլո միչարէյէյհ վալինին բէֆգաթտընտա պուլընմը, վէ իմբէրաթօր՝ միսթէչարը մումաիլեյհէ տախի իլթիֆաթ էկսթէրմիշ տիր։

Իմբէրաթօր կիյեսմ՝ բէֆգաթտընտա բրէնս տը Հօհէնլօհէ վէ Մ. Գօէլլէր իլէ եավէրը հարպլարը պուլընտրղը հալատէ, սէրայը ճէտիտէ ապիմէթ էյլէմիշ տիր։

Մ. տը Գօէլլերին Պէրլինտէ պուլընմասը՝ պու քերրէ գուհուր իտէն պուհրանը վիւքելա իլէ թէալիւգի օյան մէվատտան ատտ իտիրմէքտէ իմիշ։

——

Ցիւն «Աժանս տը Գոնսթանթինօպլ» թէլէկրաֆ գումանեասընրն թէվզի իթտիկի թէլէկրաֆլարա կէօրէ, Բումի հսկա. 14ատ Եարու նէհրիրինէ չզմալ թարաֆընտա Զինլիլեր իլէ ճաբօնլըլար արասընտա եէնի պիր մուհարէպէ տահա վուգու պուլարագ, ճաբօն ասքերի 3500 քիչիտէն միւրէքքէպ օյան պիր Զին մէֆրէզէսինին իւզերինէ հիւճիւմէ ճիւմլէսինի թարու մար էյլէմիշ տիր։

Հոկտ. 27 թարիխիյէ Եօգօհամատան չէքիլէն տիկէր պիր թէլէկրաֆտա, ճաբօն ասաքիրինին՝ Քիյուտան գալէ վէ խոթիհքեամաթը ճիվարընտա պիր մուհարէպէի գաթիյէ գալա՝ մրշ օյտուղը պիլտիրիլիյօր։

ՆԻԿԱՐԱ ՇԻԼԱԼԷՍԻ

Ամերիգատա քեսին Նիկարա շիլալէսինին (Զրվէժ) սուլարընտան խսթիֆատ իթմէք իչիւն, պիր գաչ սէնէտտէն պէրու մէգքիւր շիլալէ գուրպինտէ ֆապրիգալար ինչասը իլէ մէշղուլ օլընմադտա խուսկի մալիսմ տիր։

Շիլալէնին չնտէթլէ ագան սուլարընտան էլէքթրիք գուվվէթի հասըլ օլարագ, եալընը էթրաֆընտա պուլընան մաքինալարա հարաքէթ իթտիրմէքլէ իքթիֆա օլընմայրյա, էլէքթրիք թէլլերի՝ օյտուգճա ուզագտա պուլունան Պուֆալօ չէհրինէ տախի թէմտիտ օյունարագ, 20000 պէկիր գուվվէթինտէ օյան մաքինալարը թարիք իտէճէկի թավսիյէ օյունտրղը կիպի, պու ամէրիյաթա մահը հալին նիհայէթլերինտէ միպաշէրէթ օյունաճագ տրը։

Պուֆալօ չէհրինտէ էրպապը սէնայի՝ չար չէչմէ պու միհիմմ թէշեպպիսին պաչա չըգմասընա պէքլեմէքտէ տիրլեր։

Սուլյն աչաղը տողրու ճերէյանընտան հասըլ օլաճագ էլէքթրիք գուվվէթի՝ թելլեր իլէ (թէլէկրաֆ հավատիսլերի կիպի) ուզագ մահալլերէ իյսալ օյունարագ մաքինալարը չէվիրմէք, խանէ վէ սօգագլարը թէնվիր իթմէք, նէհր վէ գանալ իւզերինտէ ամէտչիւտ իտէն վաբօրլարը երիւրիթմէք կիպի ումուրը միհիմմէյի իճրա իտէճէք օյուրսա՝ օվագթ երպապը իւլում վէ ֆիւնուն վէ սէնայիյէ եէնի պիր եօլ աչմըշ օյուր։

Պալէտէքի թասավվուր մէվգրի իճրայէ գօնջարագ մուվաֆֆագէյէթ հասըլ օլուրսա, Պուֆալօ չէհրինտէ էյեվմ սարֆ օյնան 50 պին պէկիրլիք գուվվէթին նրսքը պու եօլտա մէյտանա կէլմիշ օլուր։

Թէէսիս օյունան ֆապրիգալարըն բրօկրամը մուճիպինճէ, քէնտիլերինէ պատ օյմագ իւզրէ Նիկարա նէհրի շիլալէսինտէն 50000 պէկիրլիք գուվվէթ հասըլ իտէրէք, պատճու պունտան եինէ օ գուվվէթի նիսպէթինտէ էլէքթրիք գուվվէթի մէյտանա կէթիրէրէք, էլէքթրիքլի թէլլեր իլէ ուզագ մահալլերէ իյսալ իտէճէքլեր տիր։

Պու մագսէտ իչիւն ազաղյա տողրու ճերէյան իտէն սուլարընտան ալթընա, վէ պու սուլարընտան հասըլ իթտիկի 40 բուս եիքսէքլիկինտէ վէ 2 բուս կենիչլիկինտէ պիր ագընթր մահալինէ 3 ատէտ զայէթ ճէսիմ վէ գանատը չարխլար վաղ օյունտրղը կիպի, պու չարխլարրն իւզերինէ 200 բուս եիքսէքլիկինտէ եինէ 3 ատէտ զայէթ պէօյիւք էյէքթրիկ գուվվէթինի հարիզ մաքինալար վաղ օյընմըշ տրը։

Սուլար եիքսէքտէն օ տէրէճէ չիտէթլէ ազաղյա տողրու ճերէյան իթմէքտէ տիր քի, ալթընտա էն սաղլամ վէ գուվվէթլի թայլար իլէ եաբրլմըշ պիր խանէ պուլունսա, բարչա բարչա իտէճէկինէ չիւգէնէ եօգ տրը, լաքին մէգքիւր չախլար էօյլէ պիր մատէնատէ եաբրլմըշ տրը քի, սուլրն պու գուվվէթինէ մուգավէմէթ իթտիրկի կլպի, միհվէրի էթրաֆընտա տախի ֆէվգէլատէ պիր սիւրաթլա տէվր իթմէքտէտիր։

ԹԷՎՖԻՀԱԹ

Հիճազ վիլայէթը ճէլիլէսի վալիսի տէվլ. հաճի Հասան պէյ էֆ. հազրէթլերինին էօհանէսինէ բիւմպէի սամիյէի վէզայէթ (բաչալրզ)

Թօրխանէի Ամիրէ մուհասէպէ գալէմի գրամը եվվէլ միմէյյիզի իզզ. հաճի Բէմալ էֆ.յէ՝ թէրֆիին բիւմպէի սանիյէ սընրքը միհեմայիզի, վէ Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթը պէհիյէսի մուհասէպէ պաչ քեաթիպի իզզ. Ամին, վէ Հալգալը Զրաաթ վէ Պայթար մէքթէպի իլմը թէչիսը աչաչ վէ օրման թէլէսիսի ֆէնին մուալիմի Այի Բիզա էֆ.ներ բիւմպէի սանիյէ սընրքը սանիսի,

Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա նէզարէթի մուհասէպէ պաչ քեաթիպի բէֆիզի բիֆ. Թալեաթ, վէ Օրման, Մէատին վէ Զրրաաթ նէզարէթի թաթպիգ մէմուրը Նուրի, վէ Սինօպ սանճաղը Թահրիրաթ միւտիրի Թէվֆիզ պէյէրէ բիւմպէի սալիսէ,

Դանթար իտարէսի վէզնէսարը Գօլլեան Ստեփան էֆ.յէ բիւմպէի բաչիա Թէվֆիհ պույրրլմը տրը։

* * *

Ատրյէ նէզարէթը ճէլիլէսի ումուրը հուգուգիյէ միսթիրիյէթի՝ նէզարէթը միչարէյէյհա սիճիլը մէմուրին միսթիրի սաաս. Էմին պէյ էֆ. հազրէթլերինէ,

Նէզարէթը միչարէյէյհա սիճիլը մէմուրին միսթիրիյէթի՝ Պէյօղլու Պիտայէթ մահքէմէսի բէյիսը եվվէյիի սաաս. Շեվքէթ պէյ էֆ. հազրէթլերինէ,

Պէյօղլու Պիտայէթ մահքէմէսի բէյիսը եվվէյիիկի՝ ումուրը ճէգպյէ միսթիրի իզզ. Օսման պէյէ,

Նէզարէթը միչարէյէյհա ումուրը ճէգպյէ միսթիրիյէթի՝ Իսմիհան Պիտայէթ մահքէմէսի միսթիրի ումուրսի ճէմալէտտին պէյէ Թէֆվիզ պույրրլմը, վէ միչար վէ մուհասիբէյհիմէնին էմին պէյ էֆ. հազրէթլերինէ Օսման պէյին մէմուրիյէթը սապրգալարընա հինը թայինէրինտէ թահսիլիրի իճրա գելընտրղը ճիհէթլէ, միչար վէ մուհասիբէյհիմա Շեվքէթ պէյ էֆ. հազրէթլերինէ ճէմալէտտին պէյին տախի Զաթը չէվքէթսիմաթը հազրէրը Խիլաֆէթբէնահիյէ վէ Տէվլէթը Ալիյէլերինէ սապրգանէ իյֆաի խրտմէթ էյլէյէճէքլերինէ վէ մուղայրը սապալէթ հարէքեաթտա պուլընմայաճագլարընա տաիր պու քերրէ էմրը թահսիլիրի իճրա օլընմըշ տրը։

* * *

ՆԻՇԱՆ

Շուրաի Տէվլէթի ազասընտան աթուֆ Ֆէրիտ պէյ էֆ. հազրէթլերինէ թէպտիլէն Լինճի Մէհմիտ, վէ Զայեան սաաս. Իլեաս էֆ. հազրէթլերինէ թէպտիլէն Յինճի Օսմանի,

Միհթէպէրանը թիւճարատան Մրսըրը Մէհմէտ Նասուրի պէյէ Ցնճի Օսմանի,

Տէֆթէրը խագանի նէզարէթի սթաթիսթիգ միսթիրիյէթի պէյ քեաթիպի Զէքեան էֆ.յէ Հինճի բիւմպէտէն Մէճիտի Նիշանը զիշանլարը ինսան պույրուլմըշ տրը։

* * *

Մէրսին

Մապէյնը Հիմայունը ճէնապը Միւլիքեանէ մարանիզարընտան Մ. Ֆրանսուայա կիսիչ Լիյագաթ միսալեասը ինայէթ վէ ինսան պույրրլմըշ տրը։

ԱՀՎԱԼԸ ՄՐՀՀԻՑԷ ՎԷ ԴՕԼԷՐԱ

Ր Է Մ Մ Ի

Հոկտ. 13ատէն 15է գատար էտիրնէ վիլայէթինտէ քեարն Թրնօվաճ ճրգ գասապասընտա գօյերատան 1 միւսապ 2 վէֆիյաթ օյմուշ տրը։

Հոկտ. 14ատէն 15է գատար Պըրուսա չէհրինտէ եէնիտէն 2 միւսապ օյուպ, հեր իքիսի տէ վէֆաթ իթմիշլեր տիր։ Հոկտ. 13ատէն 14է գատար չէհրը մէգքիւրտէ 1 միւսապ 2 վէֆիյաթ օյմուշ տրը։

Հոկտ. 12ատէն 14է գատար Խիւտավէնտիկեար (Պրուսա) վիլայէթինտէ քեաին Բէրմասթի գասապասընտա 3 միւսապ 2 վէֆիյաթ վուգու պուլմըշ տրը։

* * *

Ուշագ ճիհէթինտէ պիր խայլի միւսապ վէ վէֆիյաթ կէօրիւլերէք մահալինճէ պիր գաթ տահա թէտապիրը սրհհիյէ իթթիխազ օյունմասը՝ զայէթ էլզէմ օյմասընա պինաէն, Գագլըգ վէ էշմէ թէհաֆֆուզխանէլերինտէ եվվէլճէ 3 կիւնէ թէնզիլ օյունան գարանթինա միւտտէիթինին պէթէքբար 5 կիւնէ իպլաղընա վիլայէթ Սրհհիյէ գօմիսիօնընճա գարար վերիլերէք՝ մագամը ալիսինտէն իսթիյզանը մուամէլէ իտիլմիշ տիր։

* * *

Պանտրմայա 12 սաաթ մէսաֆէտտէ քեարն Մանիսա գասապասընտա պիր նեվ խասթալըգ զուհուր իտէրէք վէֆիյաթ տա օյուղը խապէր ալընմասը իւզերինէ, պու պապտէ թահգիգաթը ֆէննիյէ իճրա էյլէմէք իւզրէ հէման մէգքիւր գասապայա մէմուրիյը ղալընմէ կէօնտերիլերէք, իհթիյաթէն էթրաֆ գարիյէլեր իլէ իսթիրաթը տախի մէն իլէ թէտապիրը թէհաֆֆուզիյէնին իճրա գելընմըշ խտուկի մահալինտէն իչար օյընրյօր։

* * *

Պրուսայա թապի պագը ճիվար քեօյլերտէ տախի գօլերա գուհուր իթմէսինէ, վէ չէհրին էթրաֆընտա եվվէլճէ թէէսիս օյունան գօրտօնրն թէվսինէ լիգզում կէօրիլմէսինէ մէպնի, պիմուխապէրէ մագամը Սատարէթուգմատան ճէվապէն քեչիտէ պուլրրլան թէլէկրաֆինամէի սամի մուճիպինճէ, Անճիրը նամ մահալատ թէչքիլ օյունան թէհաֆֆուզխանէ՝ Ուլուապատտա վէ Ցուվա Զընարը մահալինտէքի թէհաֆֆուզխանէ տախի Ագ Սույա գայտրրլրմըշ, վէ էսկի գօրտօնրն բէֆիյէ գարարը ախիրէ թէվֆիգէն լազըմ կէլէն նօգթայարտա եէնիտէն գօրտօնլար թէէսիս, վէ մէգքիւր քէօյլերտէքի խասթալրղրն ֆէնէնէն քեչի վէ թէտագիգ զամանտա լիգզումը գատար սրհհիյէ թապիպլերի թային իտիլրէք կէօնտերիլմիշ, վէ Քիրմասթի վէ Միխալրճ վէ Պայրքեսերէ կիտեճէքլերին՝ մէգքիւր Ուլուապատա վէ Իզմէկէօյ վէ Եէնիշեհիր վէ Անատօլունրն իչերիլերինէ կիտեճէքլերին տէ՝ գիքր օյնան Ագ Սու թէհաֆֆուզխանէլերինտէ 10ար կիւն գարանթինայա թապի թուլումասը՝ լազըմ կէլէնլերէ պիտիրիլմիշ օլրղը իչիտիլմիշ տիր։

* * *

Կէչէն բէնճէնպէհ կիւնիւ Ութամպոլա պիր էսամ նամ մահալատ սաքին պիր իսամ ֆամիլեասընրն 8 եաշընտաքի չճուղը գուշ պոդան խասթալրղընտան թուլմուրա, թէտավիսի իչիւն ճէպ օյնան Տօգթ. Ֆէյզի բաշա, Տօգթ. Ֆահիատ էֆ. վէ Տօգթ. Վամրգ պէյ թարաֆընտան թէչքիս օյունմասը իւզերինէ, Տօգթ. Վամրգ պէյ տէրհալ Պագթէրիօլոժի մուալիմի Տօգ. Նիգօր տավէթ իտէրէք, մումաիլէյհ Տօգթ. Նիգօր՝ ախիրէն թէչքիս օյնան Տօգթ. Ռուշեն «էրմ թապիր օյնան իլաճընտան խասթա չճուղա չիրինկա իտէր։ Էվվէլքի կիւն թէքբար 20 սանթիմէթրա միքեապ գատար մէգքիւր իլաճտան չիրինկա իճրա իտիրմէսի իւզերինէ, չճուղընը սրճագլըղը 40ատն 39 տէրէճէյէ էնմիշ վէ անվալը ումումիյէի սրհհիյէսի էյլիկէ եիւզ թուտմըշ տրը։

* * *

Ցիւն վարիտա օյան Բարիզ կազէթասրընտա օգունտրղընա կէօրէ, Ֆրանսա բէիսը ճիւմհուրը Մ. Գաղիմիր Բէրիյէ՝ կէչէն բէնճէնպէհ կիւնիւ Մ. Բասթէօրին թէտավիսանէսինէ ագիմէթէ, գուշ պոդան խասթալըղընին թէտավիսի իչիւն «էրմ թապիր օյնան իլաճը թէտարիք իթմէկէ մախսուս օյան ամէրիյաթխանէյի վէ գուտուղ խասթալրղընին թէտավիսինէ մախսուս օյան խասթախանէյի զիյարէթ իթմիշ, վէ հաթթա իքի չճուղա միւշարէլէյհ Մ. Գաղիմիր Բէրիյէնին հուգուրընտա աչը ամէրիյաթը իճրա իտիրմիշ տիր։ Մուախիրէն Թրուսօ խասթախանէսինէ կիտէրէք գուշ պոդան խասթալրղընա տիւշար օյան խասթարրին սուրէթը թէտավիսինի սէյր իտուպ, Տօգթ. Ռուշա՝ «Լէժիօն տ'Ընէօր» նիշանրընին գումանտէօրլիք բիւմպէսինի վէրմիշ տիր։

* * *

Տէլլա-Սուսա սաաս. Ֆարիգ բաշա հազրէթլերի՝ ճէմիյէթը թրպպիյէնին սոն իճթիմարտա Պէյօղլունէն մուխթէլիֆ մահալլերինտէ չիչէք խասթալրղընին էրէյիճէ եամըրմըշ օլրղընը պէյան իթմիշ տիր։

ՏԷՐՍԱԱՏԷՊՏԷ ՎԷՖԻՑԱԹ

Հոկտեմբերին 8ինճի կիւնիւնէն 14ինճի կիւնինէ գատար, եանի պիր հաֆթա զարֆընտա, Տէրսաաթէ վէ պիտաը ալլաթէ մուխթէլիֆ խասթալրգարտան վէֆաթ իտէնլերին մզատարը պէր վէճհը տիր։

	էրքէք	քօսրք
Իսլամ	40	61
Խրիսթիյան	30	22
Եահուտի	14	7
	84	90

Եվվէլքի հաֆթա զարֆընտա 90ը գասրն վէ 80ի էրքէք օյմագ իւզրէ 170 վէֆիյաթ վուգու պուլարընտան, կէչէն հաֆթա եվվէլքի հաֆթասան 2 էքսիք վէֆիյաթ վագը օյմուշ տրը։

ԶԷՅԶԷԼԷ. ԵԱՆԿԸՆ ՎԷ ԳԱԶԱ

Ճաբօնիանրն բայիթախթը օյան Թօքիօ չէհրինտէն ալաֆր. հոկտեմբեր 23 թարիխիյէ չէքիլէն թէլէկրաֆիյարա նազարէն, Աքիթա գազասընտա զեյզեյէ վուգու պուլուպ բէք չօգ թէլեֆաթ վէ խասարաթը մուճիպ օյմուշ տրը։

Սաքաթա նամ գասապա քեամիլէն խարապ օյմուշ տրը։

Սաքաթատան պագգա Եամակաթա վէ Այգահա նահիյէլերինտէ տախի բէք չօգ խասարաթ վուգու պուլմըշ տրը։ Նուֆուսեա թէլեֆաթ պիր գաչ եիւգ քիչի թախմին օյունույօր։

* * *

Ալաֆր. հոկտ. 24 թարիխիյէ Լօնտրատան քէչիտէ գելընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Հէլեն Նամընտա պիր Շուէտ սէֆիրինէսինտէ եանկընը գուհուր իտուպ, կէմի քեամիլէն եանմըշ վէ գաբատան իլէ թայիֆէսինտէն տախի հիշ պիրի գուրթուլամամըշ տրը։

* * *

Մաճարիսթանտա պուլունան Լենինա քէօմիւր մատէնինտէ պիր բաթլայըշ վուգու պուլուպ, կէչէն բազար երթէսի ագշամընա գատար մէգքիւր մատէնտէն եաղընը 38 ճէսէտ չըգարապիմիշ իսէ տէ, թէլեֆաթըն 200 գատար օլարղը վէ էքսէրիսինին՝ երգրյան գայայարրն ալթընտա գալարագ թէլեֆ օլարգալարը սոն խապէրլերտէն տիր։

* * *

Վարիտա օյան սոն խապէրլերէ կէօրէ, Արմինա մատէնլերինտէ կէչենտէ վուգու պուլան գաղ՝ իլգ ազրզ զանն օյնանտան բէք գիյատ տեհլիթլի օլուպ, գուլյուրտան չգարբրյան մէճրուհրարրն 27սի վեֆաթ իթմիշ օյմաղյա, էլան եօլեկնլերին մզգտարը 65է պալիզ օյմըշ տրը։ Օն տեօրթ ամէլէ հէնուզ մատէն գուլյարրընտա գալարգալարընտան, մատէնտէ հարիգ էլան տեվամ իթմէքտէ օյմասընա մէպնի՝ մերգումանրն ճէսէտլերի 15 կիւնտէն անճագ չզգարբրյապիլեճէքտիր։

Իթթիխազ օյնան թէտապիրը սէմէրէսի օյարագ, մատէնը մէգքիւրը տիկեր գուլյարրընտա ամէլէնին իչլէմէսի սէքթէտտար օյմամըշ տրը։

Մէգքիւր գագայա ամէլէտէն պիրինին թէտապիրսիզլիկի սէպէպ օյմըշ տրը։

ԹԻՒՐԲԻԱՏ

ԳԱՑՏ ՎԷ ՍԻՃԻԼ ՄՈՒԱՄԷԼԷՍԻ

«Թիճարէթ Օսասը կազէթասրնին սոն նիւսխէսինտէ աթիտէքի ֆգրա օգունմըշ տրը։

Շէհրիմիզտէ թապ ու նէյը օյունան պագը կազէթալար՝ Ցուլյունը Ումումիյէ իտարէսի գուլյուտ մէմուրը Մ. Պրաուէր Շիֆերին՝ խազինէի Մալիյէ իչիւն իսթիֆատէյի մուճիպ եէնի պիր վարիտաթ պուլրղընտան պահսլա, պու պապտէ սիւրլիւ սիւրլիւ թէֆսիրաթտա պուլընը յօրլար։

Վագբա Մ. Պրաուէրին մուֆասալ լայիհասընը միւհիթվէյյաթը հագգընտա մալիմաթըմըզ եօգ իսէ տէ, իչպու կազէթալարը պու պապտէքի պէյանաթընա իշթիրաք իտէմէյիզ։

Պու պապտէ միսալ օյմագ իւզրէ կէօսթէրիրլէն՝ Ֆրանսատա մալիյէ նէզարէթինին թահնիթը իտարէսինտէ բուլ վէ էմլաք գուլյուտաթը իտարէի ումումիյէսի նամըյլա պիր սարէի մախսուսէ մէվճուտ օյարագ, էվրագը ումումիյէ վէ խուսուսիյէնին վէ վեֆաթ իտէն պիր զաթին վասիսի պուլընանլարընտ եէնինտէքի էվրագընը գայտը վէ պունլարա պիր թարիխ իլէ պիր տէ ըէսմի մէօնը վաղ իտէրէք սրհհէթլերինին թաստիգի վէ թէէմինը ագտ վէ հուգուգը վէ պունա մուգապիլ գանունէն մուայյէն պիր ըէսմ իսթիֆա էյլեմէք վազիֆէսիյլէ մուվազզաֆ տրը։

Աճապա Թիւրքիատա Ցուլյունը Ումումիյէ իտարէսի՝ պիլճիմլէ էվրագընը գանուն մուճիպինճէ բուլյանտրրլմասընը չիմտիյէ գատար իլթիզամ ի՞թմէմիշ մի տիր։

Աճապա մուամէլաթը ֆէրազ վէ ինթիգազտան ախզ օյնան գայտիյէ ըէսմերի պու մուամէլէ իլէ միւս

թէնասիպ տէրէճէաե տէյի՞լ մի տիր։

Ֆազլա օլարագ՞էմլաք վարիտաթը իյճար պէտէլինէ Նիսպէթլէ հիւսապ օլընարագ Թահսիլ օր՞նմայոր մը։

Ֆրանսատա գուլյուտաթ վէ էմլաք վէ բուլ վէ հուգուգը իրսիյէ (Ժառանգութիւն) վէ ճէզաի նագտի գալէմի միսիլլու ըուսուսը միւխթէլիֆէնին Թահսիլինէ մախսուս չիւպէլէր մէվճուտ օլտրը կիպի, Թիւրքիատա էմլաք վէ ագարատան ըէսմը ենթիգալ վէ բուլ վէ եվրագը ումումիյէ վէ խուսուսիյէ վէ սարիէտէն գայտիյէ ըուսումընն անզընա մախսուս տէվայիրը խուսուսէյէ մէվճուտ տէյի՞լ մի տիր։

Իլթէ սէրտ ու պէյան օլունան ահվալին վիճուտինէ մէպնի Մ. Պրաուէրին լայիհասընը՝ Խագինէի Մալիյէյէ նէ ճիհէթէ մուճիպը մէնաֆի իսլահաթ կէօսթէրէճէկլինի անլայամայորը։ Պիլաքիս պու լայիհանընն գապալինտէ՝ պէօյլէ պիր գայտ վէ սիճիլ իտարէսինին թէշքիլ օլունմասը հասէպիյէ տէվլէթին պիւտժէսինէ պիր թագըմ եէնի մէսարիֆ իտխալինի, վէ պինաէնալէյհ Խազինէի Մալիյէյէ զարարը մուճիպ օլտուգտան պայգա, պու կիւն միւխթէլիֆ տաիրէլէրճէ իճրա գըլընմագտա պուլունան Թահսիլաթը տախի սէքթէտար էյլէյէճէկի շիւպհէսիզ տիր։ Տիմէք օլույոր քի՝ պու կիւն Մ. Պրաուէրին մէնաֆիի խազինէ զըմմընտա իսլահաթ միյանընա իտխալ իլմէք իսթէտիկի ուսուլը Թահսիլաթ՝ խայլի զէմանտան պէրու զաթէն իճրա օլընմագտա պուլունան Թահսիլաթը տախի սէքթէտար էյլէյէճէկի շիւպհէսիզ տիր։ Տիմէք օլույոր քի՝ պու կիւն Մ. Պրաուէրին մէնաֆիի խազինէ զըմմընտա իսլահաթ միյանընա իտխալ իլմէք իսթէտիկի ուսուլը Թահսիլաթ՝ խայլի զէմանտան պէրու զաթէն իճրա գը

Տէրսաաէթ 20 հոկտեմբեր 1894

Էֆէնտի,

Լօնտրի աճիպանէմտէ պուլունան թիճարէթ էվինին

Ց. ՆԱՌԼԵԱՆ

իսմի պու կիւնտէն իթիպարէն ֆէսխ օրընորդրը վէ մէզքիւր թիճարէթ, էվինին թէրմիի այաճար վերէճէկի օղլում Մ. ՍԷԶԱՐ ՆԱՌԼԵԱՆ թարաֆընտան տէրչօճտէ իտրիտիկին, վէ իշլերէ կալընը մուճարիյէ տէվամ իտուպ, անրն տա տիկեր թարաֆտան պէօյլէ պիր թարիրաթը մանզուրընը օյաճաղընը թարաֆը արինդէ պիտիրմէքլէ քէսպը ֆախր իտէրիմ։

Ղու կիւնէ գառար հագզրմա թէնէզզիւլէն իպրաղ իթիտիկինիզ էմնիյէթտէն տօյայը պէյանը թէշէքքիւր էտէր, վէ էէնի թիճարէթ էվի հագզընտա տախի այնը էմնիյէթի իպրաղ իթիմէնիզի ըէճա էյէրիմ, էֆէնտիմ։

Իհթիրամաթը ֆախգամը զապուլի թէմէնին օլընը։

Ց. ՆԱՌԼԵԱՆ

* * *

Տէրսաաէթ 20 հոկտեմբեր 1894

Էֆէնտի,

Տիկեր թարիրաթտա պէյան օրնարդը իւգրէ, բէտերիմ Մ. Ց. ՆԱՌԼԵԱՆ թարաֆընտան մուէսսէս օյան թիճարէթ էվինին ազաճարդընը վէ վերէճէկինի

ՍԷԶԱՐ ՆԱՌԼԵԱՆ

թիճարէթ նամբ թահրնտա պու կիւնտէն իթիպարէն քէնտի հիսապրմա տէրէօճտէ իթտիկիմի թարաֆը արինդէ պիտիրմէքլէ քէսպը ֆախր իտէրիմ։

Սապգ թիճարէթ էվի հագզընտա իպրաղ էյէմիշ օյաղընընդ էմնիյէթի քէմֆի